

ماکو

در شامراه توسعه و پیشرفت

تالیف :

جعفر امینی (یوسف)

پردیس دانش

۱۳۹۲

سرشناسه : امینی ، جعفر
 عنوان و نام پدید آور : ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت / تألیف جعفر امینی (یوسف)
 مشخصات نشر: پردیس دانش / تهران ۱۳۹۲
 مشخصات ظاهری : ۲۵۴ ص
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۰-۰۵۴-۴ :
 ۱۳۹۲ DSR2121 / الف ۸ الف ۶
 دیوید : ۹۵۵/۳۳۲۲
 ۳۱۴۸۹۳۵

عنوان : ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت

تألیف: جعفر امینی (یوسف)

انتشارات پردیس دانش / چاپ اول / تهران ۱۳۹۲

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۰-۰۵۴-۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

صفحه آرایشی و آماده سازی : تدبیر روشن

طرح جلد: محمود محرابی

قیمت: ۱۴۵۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران خیابان جمهوری - خیابان ظهیرالاسلام - کوچه رزاقی - پلاک ۸

تلفن: ۳۳۹۱۰۳۱۲

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخنی چند درباره مناطق آزاد.....	۹
مقدمه.....	۱۱
پیش گفتار.....	۱۳
شهرستان ماکو از لحاظ جغرافیایی و تاریخی.....	۱۶
تاریخ کهن و دیرین ماکو.....	۱۷
برگی از تاریخ ماکو.....	۲۲
وجه تسمیه ماکو.....	۲۳
خط راه آهن ماکو.....	۲۴
فرودگاه نیمه تمام ماکو.....	۲۴
ترمینال مسافربری ماکو.....	۲۵
وضعیت برق در شهرستان ماکو.....	۲۶
تاسیس بانک در شهرستان ماکو.....	۲۶
تاریخچه مخابرات ماکو.....	۲۷
سیاست گذاری های فرهنگی - اجتماعی در منطقه ماکو.....	۳۰
تاریخچه سد ارس.....	۳۲
جزیره های ارس.....	۳۳
جاذبه های توریستی منطقه.....	۳۳
ماهیهای موجود در مسیر رودخانه و سد ارس.....	۳۵
منطقه آزاد ماکو.....	۳۷
شهرک صنعتی ماکو.....	۴۰
توسعه زیرساختها.....	۴۳
توسعه صنعت.....	۵۷
احداث مجتمع های گردشگری ، تفریحی و ورزشی.....	۷۳
احداث مجتمع های خدماتی.....	۹۰
تاریخچه مناطق آزاد کشور.....	۹۵
منطقه آزاد تجاری -صنعتی ماکو.....	۹۷
تفاوت مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری.....	۱۰۱
مناطق آزاد تجاری ایران.....	۱۰۲
منطقه ماکو.....	۱۱۵
شهرستان ماکو.....	۱۱۶
جاذبه های گردشگری.....	۱۱۸
آثار باستانی شهرستان ماکو.....	۱۱۹

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

۱۳۲	تاریخچه ماکو
۱۳۴	جاذبه های گردشگری شهرستان ماکو
۱۳۶	کوههای شمالی ماکو
۱۳۸	غارهای ماکو
۱۴۹	ماکو و واقعیت تاریخی
۱۵۴	آب و هوای ماکو
۱۵۶	چشمه های ماکو
۱۵۶	آبگرم های ماکو
۱۵۷	نمایندگان مردم شریف منطقه ماکو چالدران در مجلس شورای اسلامی دوره انقلاب اسلامی
۱۵۸	اسامی نمایندگان شورای شهر ماکو در ادوار مختلف
۱۵۸	اسامی فرمانداران شهرستان ماکو بعد از انقلاب اسلامی ایران
۱۶۰	اسامی شهرداران مردم شریف شهرستان ماکو بعد از انقلاب اسلامی ایران
۱۶۱	اسامی امام جمعه های شهرستان ماکو از ابتدای انقلاب اسلامی
۱۶۳	اسامی رؤسای دادگستری و قوه قضائیه در شهرستان ماکو
۱۶۳	اسامی رؤسای اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی
۱۶۴	اسامی دادستانهای محترم شهرستان ماکو بعد از انقلاب اسلامی
۱۶۵	اسامی رؤسای منطق آزاد
۱۶۵	اسامی رؤسای آموزش و پرورش شهرستان ماکو
۱۶۶	اسامی رؤسای بهداشت و درمان شهرستان ماکو
۱۶۸	بخش ورزش و رؤسای ورزش ماکو
۱۷۲	تعدادی از ورزشکاران و قهرمانان مدال آور ماکو
۱۷۸	حضور چهره های ارزنده المپیک و جهانی در ماکو
۱۷۸	تجلیل از قویترین مرد ایران و جهان در شهر ماکو
۱۸۲	برجسته گان و دانش آموخته گان افتخار آفرین شهرستان ماکو
۱۸۴	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماکو
۱۹۰	دانشگاه پیام نور ماکو
۱۹۴	مراکز آموزشی تخصصی جهاد دانشگاهی ماکو
۱۹۶	اقتصاد ماکو
۱۹۶	کشاورزی ماکو
۱۹۶	دامپروری ماکو
۱۹۷	بانوان ماکو
۱۹۷	شیرینی های ماکو
۱۹۸	بیلاق ماکو
۱۹۹	مساجد ماکو

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

آیین های مذهبی در ماکو	۲۰۰
هتل های ماکو	۲۰۲
پوشش گیاهی	۲۰۲
وسعت اراضی شهرستان ماکو	۲۰۷
فعالیت اداره منابع طبیعی در حوزه آبخیزداری سد بارون	۲۰۸
کشاورزی و دیگر کاربری های اراضی منطقه ماکو	۲۱۰
بازرگان	۲۱۱
کمرگ بازرگان	۲۱۲
اداره گذر نامه بازرگان	۲۱۵
نگاهی به موقعیت منطقه بورالان	۲۱۹
بازی های محلی ماکو	۲۲۴
شکار و طبیعت در منطقه ماکو	۲۲۴
عشاعر منطقه ماکو- چالدران	۲۲۷
آداب و رسوم در شهرستان ماکو	۲۳۳
مناطق ماکو	۲۳۹
چالدران (سیه چشمه)	۲۴۱
تاریخچه چالدران	۲۴۶
وجه تسمیه و پیشینه تاریخی چالدران	۲۴۸
وضعیت جغرافیایی چالدران	۲۴۸
آب و هوای چالدران	۲۴۹
جاذبه های مصنوعی چالدران	۲۵۰
جاذبه های گردشگری چالدران	۲۵۱
تالاب های مرز ماکو و چالدران	۲۵۳
حیات وحش ماکو و چالدران	۲۵۴
نام گذاری چالدران	۲۵۷
جنگ چالدران (شاه جنگ ایرانیان)	۲۵۷
مراکز تاریخی و آثار دیدنی چالدران	۲۵۹
پایان سخن	۲۷۰
منابع و مأخذ	۲۷۲

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

ای مادر عزیز که جانم فدای تو قربان مهربانی و لطف و صفای تو

ای دل کلید جنت در اختیار مادر است گنجینه محبت در اختیار مادر است

مادران زیباترین ، لطیف ترین ، فداکارترین و وفاترین عزیز خداوندند

مادر فرشته آسمانی است

مادران زیباترین مفهوم عشقند

تقدیم:

به مادر مهربان و فداکارم به پاس داشت یک عمر فداکاری

و برادر عزیز و خواهر مهربانم که در تمامی مراحل زندگی

یار و یاورم بوده اند.

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

سخنی چند درباره مناطق آزاد

کتاب حاضر حاوی مطالبی در خصوص معرفی شهر ماکو به عنوان شاهراه پیشرفت و توسعه ایران می باشد. از آنجا که بر اساس سیاستگذاری دولت قرار است ماکو به عنوان یک منطقه آزاد سهمی در پیشرفت ایران داشته باشد. لذا اشاره ای مختصر به عملکرد مناطق آزاد و همچنین ارزیابی نقش این مناطق در توسعه اقتصاد کشور می تواند در تعریف و اجرای صحیح اهداف منطقه آزاد ماکو و همپایه مناطق جدید دیگر مثمر ثمر باشد.

اهداف مناطق آزاد، ایجاد اشتغال سالم و مولد، جذب سرمایه گذاری خارجی، تشویق صادرات کالا، جذب فناوری جدید و انتقال علم و دانش فنی، تنظیم بازار کار و کالا، عمران و آبادانی و ارائه خدمات عمومی و رسیدن توسعه اقتصاد بوده است و بدیهی است که بهره مندی از مزایایی نظیر معافیت های مالیاتی، بخشودگی عوارض گمرکی، نبود تشریفات زاید ارزی، اداری و مقررات دست و پاگیر و تسریع در واردات و صادرات صرفا با هدف جذب سرمایه گذاری خارجی و انتقال فناوری به سرزمین اصلی بوده است.

ارزیابی عملکرد مناطق آزاد کشور نشان از فاصله گرفتن از اهداف اصلی می باشد متأسفانه به دلیل نبود نظارت و سیاستگذاری صحیح و همچنین عدم مدیریت درست، مناطق آزاد تبدیل به ایستگاه واردات کالاهای خارجی شده اند و اهداف اصلی در مناطق آزاد مورد غفلت قرار گرفته است.

بی شک ایجاد ساختار مناسب و ریل گذاری توسعه و همچنین بکار گرفتن مدیران جامع نگر می توانست مناطق آزاد را به اهداف اصلی خویش نزدیک نماید. زمانی که مجموعه اهداف و مأموریت های مناطق آزاد نیاز به فعالیت های تلفیقی بین حوزه های عملی، پژوهشی، اقتصادی دارد، باید ابتدا ساختار متناسب با اهداف را ایجاد کرد سپس برای هدایت مجموعه از متخصصین مربوطه بهره جست.

منطقه آزاد ماکو با توجه به وجود ظرفیتهای بالقوه از جمله موقعیت استراتژیک جغرافیایی، طبیعت کم نظیر، کوهستان های زیبا، امکانات و ظرفیتهای عظیم گردشگری، آثار باستانی و جاذبه های تاریخی، فرهنگی و هنری فراوان، قابلیت تبدیل به بزرگترین و مهمترین منطقه

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

آزاد کشور را دارد. وجود قدیمی ترین کلیسای جهان مسیحیت در این منطقه از سویی و آثار باستانی متعدد از دوره های مختلف نشان از اهمیت تاریخی و فرهنگی این منطقه دارد. کارشناسان کارگروه فرهنگی و گردشگری موسسه بین المللی قهرمانان ماندگار براین باور هستند که در صورت عزم مردم و مسئولین و با تعریف و اجرای صحیح برنامه های تلفیقی ما بین حوزه های گردشگری ، علمی ، پژوهشی ، صنعتی و اقتصادی منطقه ماکو در آینده می تواند همچون استانبول ترکیه ، به عنوان پل ارتباطی ایران و اروپا نقش آفرینی کند . یقینا در صورت انطباق برنامه ها و پروژه های منطقه آزاد با موقعیت جغرافیایی و زیست شهری و بالحاظ کردن مولفه های اثر گذار در فعالیت های فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی منطقه ماکو جایگاه رفیع و استراتژیک پیدا خواهد نمود. تاسیس دانشگاه های علوم و فناوری و همین طور افزایش ظرفیتهای پژوهشی منطقه آزاد در حوزه های مختلف و راه اندازی موزه و نمایشگاه های بین المللی تمدن اروپا و ایران و مرکز گفتگوی ادیان الهی ، ماکو را به پل ارتباطی تمدنهای بزرگ تبدیل خواهد کرد. بدیهی است که در این صورت ماکو نقش بسزایی در تحولات جهانی و آشتی ملتها خواهد داشت.

ناصر عظیمی

رئیس موسسه بین المللی قهرمانان ماندگار

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

مقدمه:

با سلام و درود به هموطنان و همشهریان عزیز، و مرزنشینان غیور، شیر مردان و شیر زنان این خاک، که در طول تاریخ همیشه نگهبان و نگهدار مرزهای مقدس کشور عزیزمان در مقابل تهاجم و تجاوز دشمنان بوده اند. درود بر روان پاک شهدا و درود بر خانواده های معظم شهدا و جانبازان ایران اسلامی و کلیه شهدای منطقه ماکو، چالدران، شوط و پلدشت که مایه افتخار و عظمت کشور و سربلندی ملت در برابر دشمنان کور دل و سه روی این خاک مقدس شدند.

درود رحمت بر روان پاک پدر بزرگوارم مرحوم **احمد امینی** که یاد و خاطره اش در ذهن من جاوید است و بر روان پاک برادران مرحوم، **ایرج و تورج** عزیز که روح بلندشان همواره راهنمای زندگیم بوده و خاطراتشان در ذهنم جاودان است.

(روحشان شاد).

منطقه ماکو که بر پهنه شمال غربی کشور جمهوری اسلامی ایران گسترده شده است، به سبب موقعیت کوهستانی اش منطقه ای بکر محسوب می شود که هنوز تاثیر آلاینده های محیط زیست آنچنان در این منطقه مشهود نیست. عظمت دیواره ماکو از یک سو وقار قلل سر به فلک کشیده ی آرارات از دیگر سو و خروش بی صفا و صامت ارس از دامنه های آرارات تا سد ارس و سنگینی قلل مرتفع چیرچین، موریس، قارلی، گل داغ، ارکوون و دیگر کوهها و زیبایی دریاچه عظیم سد بارون ماکو و ابهت خروش رودخانه زنگمار در اعماق به همراه ترنم های پرندگان مهاجر در زیر آسمان آبی و بر پهنه طبیعت بیکران، همه گواه صادقی است بر شاهکار خلقت و عظمت آفرینش در این قسمت از کره ی خاکی، و اما غارهای ماکو به راستی اوج زیبایی های طبیعت در این قسمت از زمین محسوب می شود که عظمت ابهت آنها نه در قدرت کلام می گنجد و نه در کار تصویر؛ بلکه این عظمت را تنها با حضور در اندرون غارهای سرد و تاریک ماکو می توان مشاهده کرد. ماکو سرزمین مرزداران و سرداران قهرمانی مانند قبان،

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

خطه دلاوران و عیاران ، معیادگاه جوانمردان و راست آئینان ، مامن دلیران و راست قامتان ، مهد عاشقان و نیکان و پاکان و خوبان ، دانشگاه شیر زنان ، و نگهبان ایران و ایران زمین در راستای بلند قامت تاریخ این مرز و بوم و به عظمت کوههای سربه فلک کشیده آرازان و سیلان در شمالی ترین نقطه آذربایجان ، و ماکو چکیده ای است در ضرب المثل جهانیان :

این قلعه که اسم او قبان بود ضرب المثل جهانیان بود

ماکو شهری است مرزی و قدیمی و دارای سابقه تاریخی با اهمیت ، شهرست دارای کتیبه ای تاریخی بر تارک قلعه قبان ، و شهرست با بام فرهادش و شهرست با کاخ ها و عمارت ها مجلل اش به یادگار مانده از تاریخ گذشتگان که در گردو خاک تاریخ به فراموشی سپرده شده است . شهری با اماکن مقدس عارفانه اش ، مسجد جامع ، مسجد ابوالفضل (گوی مسجد) ، قره کلیسا و ... و شهری با رودخانه شاعرانه اش و باغات و درخت های انبوه و کوهها و صخره های با عظمت فیلسوفانه اش . ماکو شهری است که بر پیشانی کوههای سر بفلک کشیده و سرفراز سبد داغی و جداییه با روشنائی می درخشد . شهری که عرصه و جولانگاه تاخت و تاز حوادث تاریخی ، سیاسی و اجتماعی گوناگونی بوده است و با آثار به جا مانده تاریخی کبیله ای که در ستیغ کوه آن قرار دارد زمانی قلعه قبان و عیاران بوده است که از او چهره های اسطوره ای و افسانه ای در این منطقه باقی مانده است . آری نام قبان همیشه در تاریخ ماکو پنهان مانده است . قبانی که روزگاری حافظ و راهنمای کاروانیان و بازرگانان این خطه بوده ، قبانی که طرفدار مظلومان و ضعیفان و ستمدیدگان و دشمن ظالمان بشمار می رفته است . تاریخ ماکو نانوشته مانده از این رو می بایستی نگاه دیگری به تاریخ ماکو انداخت و از زوایای پنهان در سال های طولانی دیرین و گذشتگان ، تاریخ نو و تازه ای در شرح احوالات این شهر و مردم غیور و شرافتمند آن نوشت .

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

پیشگفتار :

هر آنکس که ریشه در خاک پاک ماکو دارد ، به خوبی می داند که مردم ماکو چه قدر به شهر خود علاقه دارند و با سنگ سخت دیواره عظیم « کوه قیه » مأنوس اند و هر بامداد برای شروعی دوباره در زندگی روزانه به منظور خط بصری نگاهی به چشم اندازهای زیبا و باشکوه این دیواره عظیم می اندازند .

ماکو شهر کوه سنگ نوردی و کوهنوردی است و بدین لحاظ مطمئناً می تواند به عنوان مرکز فعالیتهای کلاسیک کوهنوردی مطرح شود که این مهم به دست توانای جوانان ماکو جامه ی عمل خواهد پوشید . جوانانی که تا بام ایران و تا فراز برفی آغری (آارات) در ترکیه صعود می کنند و در کنار دریاچه ی زیبای سبلان می آسایند و در پای سنگ محراب به نماز می ایستند و تا اوج مادر برف ها یعنی قله ی مستاق آتا در هیمالیای چین گام بر می دارند .

منطقه مرزی ماکو و چالدران با توجه به اهمیت استراتژیک و ملی خود ، نیاز به توجهات ویژه ای در بخشهای مختلف کشور دارد . این منطقه را می توان به عنوان دروازه تمدن شرق و تمدن اسلامی برای اروپاییان معرفی کرد . چون می تواند با توجه به دارا بودن اماکن مختلف توریستی ، از جمله چندین کلیسای تاریخی و کلیسای طاطائوس که توسط یکی از حواریون عیسی مسیح (ع) ساخته شده است ، پذیرای توریست های داخلی و خارجی باشد .

همین طور وجود بام فرهاد ، صخره هایی که جایگاه جهانی دارد و چشمه های آب گرم و آب معدنی و غیره ... همچنین هم مرز بودن با سه کشور ترکیه ، ارمنستان و آذربایجان به این منطقه اعتباری خاص داده است . وجود آب و خاک حاصلخیز با توان کشاورزی در حد وسیع ، معادن غنی دریاچه و سد بارون ، به این منطقه رونقی قابل

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

توجه داده است. حضور کوه های باغچه جوق با چشم انداز کوههای آرات وجود تله کابین را ضروری می نماید. همچنین احداث پارک آبی و جنگلی و تاسیس هتلی در منطقه چالدران و قره کلیسا برای آسودن توریست ها و ایجاد پایگاه اطلاعاتی جهت هدایت آنان در مرز بازرگان و ... ضروری می نماید.

شهرستان مرزی ماکو و چالدران از لحاظ جلوه های جهانگردی و تاریخی (نزدیک به ۳۶۰۰ سال قبل) و جاده ابریشم مورد توجه جهانگردان قرار دارد. از جمله کلیسای معروف و قدیمی طاطائوس در چالدران همه ساله محل تجمع هزاران تن از ارامنه ایران و جهان برای برگزاری آیین های ویژه مذهبی می باشد.

این منطقه بواسطه داشتن ده ها آثار تاریخی و مذهبی از قبیل قلاع ماکو در دل تخته سنگ ماکو، جلوه های دیگری از هنر معماری ایرانی - اسلامی اروپایی است که برای جهانگردان داخلی و خارجی حائز اهمیت می باشند. ماکو و چالدران دارای منابع ارزشمند آب های معدنی و گرم می باشند که علاوه بر تولید انرژی حرارتی نقش مهمی در معالجه امراض بویژه بیماری های پوستی و عصبی و درمان بعضی از بیماری ها مفید می باشد.

از آنجایی که شهرستان ماکو به عنوان منطقه آزاد تجاری - صنعتی در هیأت محترم دولت جمهوری اسلامی ایران مطرح و تصویب شده است، منطقه آزاد ماکو با وسعت بیش از چهار هزار کیلومتر مربع بزرگ ترین منطقه آزاد کشور و نیز دومین منطقه آزاد تجاری جهان از لحاظ وسعت نیز به شمار می رود. هیچ یک از مناطق آزاد دنیا با سه کشور هم مرز نبوده (ترکیه، ارمنستان، آذربایجان که همان جمهوری خود مختار نخجوان است) و دو گمرک مهم و حساس ندارند. همچنین این منطقه به شمال عراق هم نزدیک بوده که در آینده می تواند تاثیر مهمی در مبادلات آن داشته باشد.

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

با توجه به اینکه این منطقه از قدیم در مسیر جاده ابریشم قرار داشته و جاده مواصلاتی آسیا به اروپا و هم مرزی با دو کشور اروپایی ، دروازه اروپا شناخته می شد و به این دلیل می تواند یکی از قطب های اقتصادی مهم کشور در آینده ای نزدیک باشد. این منطقه می تواند نقطه عطفی در بنای زیر ساخت ها و آینده ی اقتصادی و صنعتی منطقه ماکو باشد ، تصویب این قانون ، شهر ماکو را در موقعیتی استراتژیک قرار داده و به عنوان پلی ارتباطی بین چهار کشور ایران ، ترکیه، ارمنستان و جمهوری خود مختار نخجوان (آذربایجان) شناسانده است .

منطقه آزاد تجاری - صنعتی ماکو ، همچون سایر مناطق آزاد تجاری صنعتی ، کشور عزیزمان و سایر کشورهای جهان نمونه کشورهای صنعتی در اقتصاد و صنعت و فرهنگ و توریسم نقش محوری داشته و عاملی مهم برای توسعه اقتصاد خواهد بود . این کتاب تحت عنوان ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت تحقیقات و بررسی های اینجانب ، جعفر (یوسف) امینی می باشد که زحمات شبانه روزی بسیاری را در خصوص شناسایی منطقه ماکو و منطقه آزاد تجاری صنعتی ماکو انجام داده ام . امید است خداوند منان این سومین اثر اینجانب را که بعد از کتاب پژوهشی در آذربایجان غربی (ماکو نگینی در آذربایجان غربی) و کتاب نگاهی به تاریخچه و پیشرفت ورزش ایران ، برای خوانندگان مفید و مثمر ثمر قرار بگیرد . انشالله

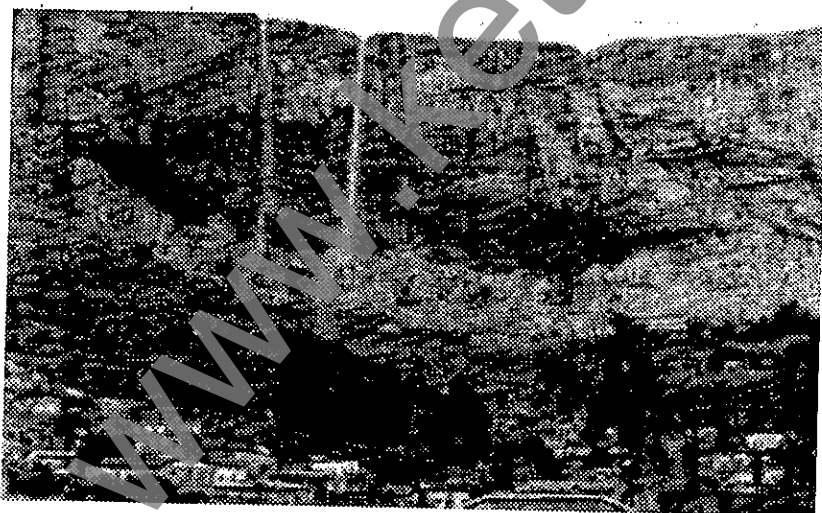
اردیبهشت ۱۳۹۲

ماکو در شاهراه توسعه و پیشرفت جعفر امینی (یوسف)

شهرستان ماکو از لحاظ جغرافیائی و تاریخی:

شهرستان ماکو در شمال غربی ایران (استان آذربایجان غربی) قرار گرفته که از شمال به رودخانه قره سو و کشور ترکیه ، از شرق به رودخانه ارس و جمهوری آذربایجان (خود مختاری نخجوان) و از مغرب به جمهوری ترکیه و از جنوب به شهرستان خوی محدود است.

شهر ماکو در دره ای بنا شده که رودخانه زنگبار از آن می گذرد و شهر را به دو بخش شمالی و جنوبی تقسیم می کند. قسمت جنوبی شهر در دامنه کوه سبد قرار گرفته و آبادی چندانی ندارد ولی بخش شمالی آن آبادتر و بزرگتر است.

«نمایی از کوه قیه در ماکو بعد از بارندگی»

این شهر از لحاظ طبیعی موقعیت خاصی دارد. شهر از طرف شمال و جنوب کوهستانی است و از جانب غرب و شرق به جلگه های قلعه دره سی و چای باسار منتهی می گردد. یکی از تخته سنگهای بسیار بزرگ که بخشی از دیواره سنگی کوه ساری قیه است جدا قیه نام دارد. ماکو با برخورداری از تمدن کهن و آثار تاریخی غنی و جاذبه های متعدد